

Abstrakt

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Katedra obchodního práva

Téma disertační práce: Evropský platební rozkaz a evropské řízení o drobných pohledávkách

Autor: Mgr. Ing. Jakub E. Chmelík, LL.M.

červen 2010

1 Charakteristika tématu disertační práce

Tématem disertační práce je evropský platební rozkaz a evropské řízení o drobných pohledávkách. Oblastí zkoumání jsou tedy zejména dvě evropská nařízení z oblasti evropského mezinárodního práva procesního, a to (i) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu a (ii) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích. Starší překlad „evropské řízení o drobných pohledávkách“ věcně odpovídá současnému oficiálnímu překladu „evropské řízení o drobných nárocích“.

2 Cíl práce, její struktura a obsah

Cílem práce je zejména podat rozbor právní úpravy evropského platebního rozkazu a evropského řízení o drobných nárocích. V rámci tohoto rozboru se autor snaží postihnout i klíčové návaznosti obou předmětných nařízení na české civilněprocesní předpisy. Cílem je i podat srovnání evropské úpravy s odpovídající úpravou českou, zejména v případě evropského platebního rozkazu, kde odpovídající úprava v českém procesním právu existuje.

Rozbor obou předmětných nařízení se pokouším zasadit do širšího kontextu harmonizace civilních procesních předpisů v členských státech Evropské unie. Proto je cílem této práce i zhodnocení přínosu předmětných nařízení k harmonizaci civilních procesních předpisů v Evropě a nastínění možných perspektiv budoucího vývoje v tomto směru.

Práce je členěna do pěti základních částí: Úvod (Část 1); Sbližování civilních procesních předpisů v Evropě (Část 2); Nařízení, kterým se zavádí řízení o

evropském platebním rozkazu (Část 3); Nařízení, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích (Část 4); a Závěr (Část 5).

V Části 1 je vymezeno téma disertační práce a nastínění cílů práce.

Části 2 pojednává o právním základu pro přijímání předpisů evropského mezinárodního práva soukromého a procesního v primárním právu Evropské unie a o vývoji harmonizace civilních procesních předpisů členských států Evropské unie, včetně nastínění perspektiv dalšího vývoje.

Část 3 obsahuje rozbor nařízení 1896/2006, jakož i srovnání právní úpravy evropského platebního rozkazu i úpravou platebního rozkazu podle českého práva.

V Části 4 je podán rozbor nařízení 861/2007, včetně rozboru návazností tohoto nařízení na české procesní právo.

Část 5 obsahuje závěry disertační práce, tj. zejména obecnější zhodnocení právní úpravy obsažené v předmětných nařízeních a její přínos k harmonizaci civilních procesních předpisů v členských státech Evropské unie.

3 Základní prameny práce

Při zpracování disertační práce byly použity čtyři základní okruhy pramenů, a to (i) právní předpisy, (ii) judikatura, (iii) odborné publikace a články a (iv) některé zdroje vztahující se k tématu dostupné na internetu.

3.1 Právní předpisy

Právními předpisy vztahujícími se k tématu disertační práce jsou především dvě evropská nařízení, která upravují řízení o evropském platebním rozkazu a evropské řízení o drobných nárocích, tj. nařízení č. 1896/2006 a nařízení č. 861/2007. S těmito právními předpisy je proto v disertační práci pracováno nejčastěji.

Z právních předpisů Evropské unie je dále pracováno s článkem 65 Smlouvy o založení Evropského společenství resp. s článkem 81 Smlouvy o fungování Evropské unie, který je právním základem pro vnitřní kompetenci Evropské unie pro vydávání předpisů v oblasti evropského mezinárodního práva soukromého.

Protože v práci je začasť komentována návaznost obou předmětných nařízení na české procesní právo, případně je evropská úprava s českým procesním právem srovnávána, je v práci hojně pracováno zejména se zákonem č. 99/1963 Sb., občanským soudním řádem.

3.2 Judikatura

Vzhledem k relativní novosti obou rozebíraných evropských nařízení není prozatím k dispozici žádná judikatura Evropského soudního dvora interpretující předmětná nařízení. Je však příležitostně odkazováno na judikaturu k jiným evropským instrumentům, je-li pro téma práce relevantní.

V práci je dále odkazováno na judikaturu Evropského soudního dvora pro lidská práva a judikaturu českou potud, pokud je relevantní pro rozbor předmětných nařízení.

3.3 Odborné publikace a články

Relativní novost problematiky evropského platebního rozkazu a evropského řízení o drobných nárocích se odráží i v menším množství odborné literatury, která by toto téma podrobněji zpracovávala. V práci je odkazováno zejména na odbornou literaturu německou (komentáře i odborné články), v menší míře pak i na literaturu českou.

3.4 Zdroje dostupné na internetu

Z tohoto typu zdrojů práce využívá zejména informace zveřejněné Evropskou Komisí na stránkách Evropského soudního atlasu ve věcech občanských a dále materiály Evropské Komise, které předcházely přijetí obou předmětných nařízení. Jedná se zejména o Zelenou knihu o evropském platebním rozkazu a o opatřeních ke zjednodušení a zrychlení řízení o drobných nárocích a Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropském řízení o drobných pohledávkách ze dne 15. března 2005, KOM(2005) 87 v konečném znění.

4 Základní metody práce

Práce usiluje především o podání rozboru právní úpravy evropského platebního rozkazu a evropského řízení o drobných nárocích. Za tím účelem pracuje se

standardními metodami interpretace právních předpisů (výklad jazykový, logický, systematický, teleologický apod.) a relevantní judikaturou.

Použita je dále i metoda komparace právních předpisů tam, kde je evropská úprava srovnávána s úpravou českou.

5 Závěry disertační práce

Předkládaná disertační práce dochází mimo jiné k těmto základním závěrům:

- Přijetím nařízení č. 1896/2006 a nařízení č. 861/2007 byla zahájena nová etapa v unifikaci civilních procesních předpisů členských států Evropské unie. Unifikace civilních procesních předpisů pokročila od sjednocení pravidel pro soudní příslušnost a uznání a výkon rozhodnutí v občanských a obchodních věcech k zavedení relativně samostatných řízení o vydání evropského platebního rozkazu a evropského řízení o drobných nárocích, která existují vedle odpovídajících úprav podle vnitrostátních právních předpisů.
- Článek 81 Smlouvy o fungování Evropské unie poskytuje dostatečný právní základ pro přijímání dalších právních předpisů v oblasti evropského mezinárodního práva soukromého a procesního, včetně předpisů na podporu slučitelnosti úpravy občanskoprávního řízení v členských státech Evropské unie.
- Úpravu evropského platebního rozkazu (nařízení 1896/2006) lze celkově hodnotit jako poměrně zdařilou, i když některé dílčí otázky nelze hodnotit jako dobře zvládnuté. Jedná se především o úpravu přezkumu evropského platebního rozkazu ve výjimečných případech. Adaptaci evropského platebního rozkazu v českém právu lze vytknout především to, že stejně jako u českého platebního rozkazu požaduje doručení evropského platebního rozkazu do vlastních rukou žalovaného.
- Úprava evropského platebního rozkazu vykazuje některé shodné rysy s úpravou platebního rozkazu podle českého práva (např. nedůkazní model řízení), ale i zásadní odlišnosti (zejména možnost doručení evropského platebního rozkazu do zahraničí).

- Nařízení 861/2007 přináší jen minimální sjednocení pravidel pro evropské řízení o drobných nárocích, když většinu otázek (včetně zejména možnosti podání opravných prostředků) ponechává na členských státech.
- Hlavním prostředkem pro zrychlení vymáhání přeshraničních drobných nároků a snížení nákladů na něj v režimu Nařízení 861/2007 je zjednodušený průběh evropského řízení o drobných nárocích, zejména písemnost řízení, zjednodušené dokazování a pořádkové lhůty k vydání rozhodnutí. Příslušná pravidla stanovená Nařízením 861/2007 jsou na samé hranici přípustnosti z hlediska zajištění práva na spravedlivý proces a práva na kontradiktorní charakter řízení. Role soudce při zajištění těchto práv proto v evropském řízení o drobných nárocích vzroste.
- Spíše stručná právní úprava obsažená v nařízení 1896/2006 a zejména pak v nařízení 861/2007 vyvolává řadu výkladových otázek, které bude muset soudní praxe řešit. V mnoha případech může být sporné, zda lze otázku ještě řešit výkladem právní úpravy obsažené v příslušném nařízení, anebo zda je nutno použít vnitrostátní procesní předpisy.
- Pro další harmonizaci resp. unifikaci civilních procesních předpisů členských států Evropské unie bude zřejmě rozhodující postoj většiny členských států. Dosavadní postoj členských států je v tomto směru spíše konzervativní, když většina členských států doposud odmítá, aby opatření přijímaná podle čl. 81 Smlouvy o fungování Evropské unie upravovala čistě vnitrostátní vztahy.
- Ani Stockholmský program přijatý na zasedání Evropské rady v Bruselu 10. až 11. prosince 2009 nenaznačuje zájem členských států na hlubší harmonizaci či unifikaci civilních procesních předpisů. Stockholmský program sice opatrně naznačuje možnost zavedení společných minimálních norem nebo standardních pravidel občanskoprávního řízení, činí tak ale v souvislosti s potřebou zvýšit procesní záruky s ohledem na plánovaný ústup od řízení o *exequatur* při uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v rámci Evropské unie.